

ANMELDELSE DIDAKTIK 31. aug. 2021 | kl. 08:12

En pædagogisk trædesten i ubalancens fos

Af: Jens Raahauge

Mens FN's aktuelle klimarapport råber "rød alarm", prøver en bog til læreruddannelsen af fremkalde en lille, sympatisk "grøn bølge" i undervisningen.

Fakta

Titel

Håbets og handlingens pædagogik

Pris

300

Sider

316

Forlag

Hans Reitzels Forlag

Det er sært at sidde og anmelde "Håbets og handlingens pædagogik", mens lyder fra et dobbelt skybrud trommer mod ruden, og vores klimaminister har svært ved at få øjnene op for, at vi kan gøre mere; varm luft fra politikermunde, metangas fra begge ender af køer og Greta Thunberg i genbrugstøj på forsiden af modemagasinet Vogue præger dagen. Og så er der altså den her bog til læreruddannelsen, som ikke blot søger at gå op imod undladelsessynderne, men som opridses, begrundes og anviser nogle muligheder for at få skabt en undervisernes bevidsthed om mere bæredygtighed i vores handlinger.

Bogen tager afsæt i dels den brasilianske pædagogiske tænker Paulo Freire med håbets pædagogik, dels den norske naturfagsdidaktiker, professor Astrid Sinnes, som plæderer for en handlingens pædagogik, som kan give elever netop håb i modsætning til den afmagt, som dommedagsbasunerne kan afføde.

Det første lag af den pædagogiske trædesten i ubalancens fos, som bogen søger at bygge op, består altså af et konglomerat af håb og handling. De følgende lag virker godt forankrede på grundstenen, så vi undervisere netop kan undgå at plædere for en dommedagstale, der fremmer angst og apati.

I det andet lag præsenteres FN's epokegørende 17 verdensmål, resurseforbrugets regnebræt gøres op, mens verdensborgerens etiske fordring i overgangen fra konkurrencestat til bæredygtighed sættes til refleksion.

Tredje lag zoomer ind på skolen, hvor bæredygtigheden i interview og artikler kobles sammen med begreber som udvikling, dannelse, forandring, livsmod og trivsel, ligesom et par afsnit kommer helt ind i konkrete skolers hverdag.

I det fjerde lag af trædestenen, som rager op i fossen, bliver læseren præsenteret for en række aspekter af en didaktik, der er handleorienteret. I de syv kapitler, som danner dette lag sammen med tre cases fra virkeligheden, indgår elementer som fordybelse, støtte, udfordring, deltagelse, samarbejde, åbenhed mod virkeligheden og kreativitet, der kan danne afsæt for, at eleverne vil kunne handle ud fra en tillid til, at deres handlinger bygger på både erkendelse og fantasi.

Se, det er godt nok store ord på en skybrudsdag, og der sniger sig nemt en troldsplint ind a la Henrik Ibsens ord i "Vildanden", akt 5: "Brug ikke det udenlandske ord: idealer. Vi har jo det gode norske ord: løgne". Det er den splint, der kan give tidligere undervisningsminister Merete Riisager "frost i knoglerne", når vi med verdensmålene i skolen ønsker, at børnene skal løse verdens problemer.

Men som lille Gerda i H.C. Andersens "Snedronningen" må vi se at få den troldsplint fjernet, for bogens anliggende er netop et ganske andet: at give dem håb ved at pege på handlemuligheder inden for deres sfære. Når Greta Thunberg optræder på forsiden af magasinet Vogue i genbrugstøj, er det for at pege på en branches ubalancerede svineri. Men det er fortsat os voksne, der skal løse de problemer, vi selv har bidraget til at skabe. Og at disse ubalancer findes, er næppe noget barn i den danske skole uvidende om. Derfor er denne håbets og handlingens bog så væsentlig i læreruddannelsen specifikt og i skolen i almindelighed.

Det er ikke vanskeligt at finde støtte for bogens relevans. Men jeg savner en distinktion mellem, hvad et læringsfokus og et undervisningsformål gør i relation til at indgyde håb og fremkalde handling. For mig at se ligger bogen under for tidens læringstrend, mens undervisningstilgangen er nedtonet. Og netop sidstnævnte må være uomgængelig, hvis man vil omgås Paulo Freires frigørende pædagogik seriøst, for netop gennem samværet om undervisning kan målene forskydes.

Og netop en læringsmålforskydning må være en åben mulighed, når man betænker bogens engagerende opbygning. Hvert kapitel afsluttes med fire spørgsmål under overskriften: "Tid til tanke & handling". Spørgsmålene lyder med få variationer: Hvad handler denne udfordring om? Hvad betyder denne udfordring for dig som studerende, pædagog eller lærer – og hvordan kommer den til udtryk hos dig og i dit miljø? Hvad kan du gøre professionelt – i undervisnings- og læringsssammenhænge med børn og unge? Hvordan er skolen og fritidsinstitutionen en del af problemet, og hvordan kan den blive en del af løsningen?

Spørgsmålenes karakter ses som et tydeligt oplæg til refleksioner, der skal kunne navigere i overgangen fra konkurrencesamfundet til den bæredygtige tænkning. Men det er da tankevækkende, hvis dette alene skal ske inden for rammerne af de studieordninger og den folkeskolelov, der er funderet i netop konkurrencestatstænkningen.

Bogen er som sagt væsentlig, men lidt mere modstrøm til ubalancens fos kunne nok ønskes.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk